

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

WERELDCONGRES VOOR VREDE, NATIONALE ONAFHANKELIJKHEID EN
ALGEMENE ONTwapENING, HELSINKI, 10 - 16 JULI 1965

S a m e n v a t t i n g

Van 10 - 16 juli j.l. heeft de communistische Wereldvredesraad (WVR) te Helsinki zijn zevende Wereldvredescongres georganiseerd. Het congres telde + 1500 deelnemers, waarvan het overgrote deel gevormd werd door communisten. Pogingen om meer dan ooit tevoren niet-communistische vredesorganisaties bij de voorbereiding en de uitvoering van het congres te betrekken, hebben hoegenaamd geen succes gehad.

Het congres is echter ook in ander opzicht een teleurstelling geworden voor de organisatoren. De verwachte uitingen van verdeeldheid in de WVR-gelederen als gevolg van het Sino-Sowjetconflict konden niet binnen de beslotenheid van de commissie-vergaderingen worden gehouden, waardoor de beoogde propagandistische waarde van het congres sterk werd aangetast.

Dit congres werd, evenals de voorgaande, gekenmerkt door talloze aanvallen op het Westerse en in het bijzonder het Amerikaanse "imperialisme". Het centrale congressthema, de kwestie Vietnam, vormde hiervoor ditmaal de voornaamste aanleiding.

De WVR-leiding heeft het congres aangegrepen om overleg te plegen met de vertegenwoordigers van de communistische nationale vredescomité's over veranderingen in structuur en organisatie van de WVR.

Verschillende van deze comité's wensen decentralisatie van de WVR en grotere onafhankelijkheid. De Nederlandse Vredesraad heeft zich opgeworpen als een van de felste voorstanders van een dergelijke verandering. Moskou heeft zich tot dusver om verschillende redenen tegen deze plannen verzet.

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

GEHEIM

WERELDCONGRES VOOR VREDE, NATIONALE ONAFHANKELIJKHEID EN
ALGEMENE ONTwapENING, HELSINKI, 10 - 16 JULI 1965

Van 10 - 16 juli j.l. vond te Helsinki het zevende door de communistische Wereldvredeesraad georganiseerde Wereldvredeescongres plaats, onder de titel "Wereldcongres voor vrede, nationale onafhankelijkheid en algemene ontwapening".

I Voorbereidingen

1. Internationaal

Tot het houden van het zevende Wereldvredeescongres in 1965 had het presidium van de Wereldvredeesraad (WVR) reeds besloten tijdens het zesde Wereldvredeescongres, dat in juli 1962 te Moskou werd gehouden. De juiste tijd en plaats werd bekend tijdens een presidiumzitting van de WVR in Oost-Berlijn van 6 - 9 december 1964. Daar werd ook bekend gemaakt dat het komende congres een "brede" basis zou hebben, d.w.z. dat ook niet-communistische vredesorganisaties intensief bij de voorbereidingen en de uitvoering van het congres zouden worden betrokken. Dit punt werd door de leden van het presidium en van het secretariaat van de WVR van 28-2 tot 3-3-1965 te Oost-Berlijn voorts nog besproken met vertegenwoordigers van de communistische nationale vredescomité's. Er werd van WVR-zijde op gewezen, dat het welslagen van het congres als symbool van de groeiende eenheid in de internationale vredesbeweging, voor een belangrijk deel afhankelijk was van de samenwerking op nationaal niveau van communistische vredesstrijders met niet-communisten, in het bijzonder de pacifisten.

Niet alle nationale vredescomité's achtten het evenwel oppertuun om thans een vredescongres te houden, gezien de geschillen tussen de Russen en de Chinezen binnen de WVR en omdat de niet-communistische vredesorganisaties niet van het begin af aan betrokken waren bij de organisatie van het congres. Bovendien meenden de China-gezinde groeperingen, dat het congres op "smalle" basis moest worden gehouden, d.w.z. alleen voor de WVR en de daarmee verbonden vredesraden. De voorzitter van de WVR, professor J.D. Bernal, stelde zijn aanblijven als president zelfs afhankelijk van doorvoering van de oorspronkelijke plannen.

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 3 -

Op 3 en 4 april 1965 werd te Brussel een colloquium gehouden, waar behalve leden van presidium en secretariaat van de WVR en vertegenwoordigers van een aantal communistische nationale vredescomité's ook enige vertegenwoordigers van niet-communistische vredesgroeperingen aanwezig waren, waaronder van de War Resisters International (WRI) en de International Confederation for Disarmament and Peace (ICDP). Zo de WVR-leiding zich werkelijk had voorgesteld de niet-communistische vredesorganisaties diepgaand te betrekken bij de organisatie, de leiding en de uitvoering van het Wereldvredescongres, dan was de lauwe reactie van deze organisaties een teleurstelling te noemen. Maar had men wel iets anders kunnen verwachten, temeer nu men zo laat met deze voorstellen kwam?

Te Brussel werd niettemin besloten tot het instellen van een internationaal voorbereidingscomité, waarbinnen communisten en niet-communisten zouden samenwerken bij de verdere voorbereiding van het congres, waarvoor alle plannen overigens reeds waren uitgewerkt door het secretariaat van de WVR. De juiste samenstelling van dit "brede" voorbereidingscomité is tot nu toe niet bekend gemaakt en dat is niet verwonderlijk daar, voorzover bekend, slechts 3 van de ± 60 leden vertegenwoordigers waren van niet-communistische vredesorganisaties. Gezien het voorgaande is het begrijpelijk dat het voorbereidingscomité zich tijdens zijn eerste zitting op 22 en 23 mei j.l. te Helsinki zonder veel verzet - alleen de Chinezen en hun aanhang stemden tegen - accoord verklaarde met de plannen van het secretariaat.

Gezien de internationale spanning, veroorzaakt door de kwestie Vietnam, was te verwachten dat de vraagstukken rond deze kwestie een belangrijk onderdeel van de agenda van het vredescongres zouden uitmaken. Ter voorbereiding van dit punt hield het presidium van de WVR op 24 en 25 april j.l. een buitengewone zitting te Stockholm, waar een vrij scherpe resolutie t.a.v. de kwestie Vietnam werd opgesteld en waar besloten werd tot het houden van een internationale week van solidariteit met het Vietnamese volk (23-30 mei). De scherpheid van deze resolutie is waarschijnlijk terug te voeren op de invloed van het Chinese kamp.

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 4 -

De vóór die zitting samengestelde, vrij gematigde resolutie - het werk van het Moskou-getrouwe secretariaat van de WVR - werd niet aanvaard. Tegen de wil der Chinezen in werd echter besloten de eind-resolutie niet te publiceren in het bulletin van de WVR.

Tijdens de maanden van voorbereiding hebben verschillende delegaties, bestaande uit vooraanstaande leden van de WVR, bezoeken gebracht aan een aantal z.g. jonge staten om propaganda te maken voor het Wereldvredescongres. De delegaties werden in de meeste van die landen ontvangen door de regeringsleiders.

2. Nederland

De Nederlandse Vredesraad (NVR) heeft mevrouw M.B. Minnaert-Coelingh (verantwoordelijk voor het contact met het buitenland) afgevaardigd naar de van 28-2 tot 3-3-1965 te Oost-Berlijn gehouden bijeenkomst, waar de vertegenwoordigers van de nationale vredescomité's in kennis werden gesteld met de plannen van de WVR-leiding.

Volgens sommige berichten zou mevrouw Minnaert zich daar reeds namens de NVR tegen het houden van een vredescongres hebben verklaard; latere berichten hebben in ieder geval bevestigd dat de NVR het houden van een Wereldvredescongres beschouwde als een verspilling van tijd en geld, gezien de gespannen situatie binnen de WVR. Dit is ook duidelijk gebleken tijdens de periode van voorbereiding.

Tijdens enige vergaderingen van het werkcomité (dagelijkse leiding van de NVR) werd uitvoerig gesproken over de houding van de NVR tegenover de WVR. Hierbij werd gesteld, dat de WVR verworpen is tot een instituut van politieke touwtrekkerij tussen de Russen en Chinezen. De toenadering tot de pacifisten, zoals met nadruk werd verzocht door de WVR, is voor de Nederlandse Vredesraad beslist onaanvaardbaar. De NVR is een autonome organisatie, die zelf het beste kan bepalen waar de bondgenoten moeten worden gezocht. Dat is voor de NVR niet bij de PSP, maar bij de linkse aanhangers van de grote politieke groeperingen, in het bijzonder de socialisten. De NVR demonstreerde hiermede nog eens duidelijk hoezeer hij aan de leiband van de CPN loopt, voor welke partij "autonomie" en "eenheid met de socialisten" eveneens hartekreten zijn.

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 5 -

Gezien deze houding is het niet verwonderlijk, dat de NVR vrijwel geen ruchtbaarheid aan het te houden congres heeft gegeven. Financiële acties achtte men niet nodig, daar slechts een delegatie van 3 personen naar Helsinki zou worden gezonden, zulks in tegenstelling tot het verzoek van de WVR om een "brede" delegatie van omstreeks 12 personen te zenden, waarin opgenomen enkele vooraanstaande pacifisten.

Evenmin als bij de voorbereiding van het in 1962 in Moskou gehouden zesde Wereldvredecongres, vertrouwde de WVR-leiding op de goede wil van de Nederlandse communisten en daarom werden ook nu weer buiten de NVR om verschillende pogingen gedaan om enkele vooraanstaande niet-communisten naar het congres te krijgen. Vast staat b.v. dat via de onder communistische invloed staande Christelijke Vredes Conferentie (CVC) de theologen professor de Graaf en professor Rasker zijn benaderd. Waarschijnlijk is voorts dat professor Delfgaauw en professor Röling (Polemologisch Instituut Groningen) rechtstreeks door de WVR zijn aangezocht. Voor zover bekend hebben deze pogingen van de WVR echter geen succes gehad.

De NVR heeft op het laatste moment zelfs nog besloten de delegatie voor Helsinki in te krimpen van 3 tot 2 personen. Slechts Gerard Maas, secretaris van de NVR, en mevrouw M.B. Minnaert-Coelingh bezochten het congres. (Ter vergelijking Moskou 1962: NVR-delegatie van 8 personen + 4 personen uit niet-communistische organisaties, die het congres als waarnemer bezochten).

II Het Congres

1. Algemeen

Het zevende Wereldvredecongres werd bezocht door + 1500 personen uit 98 landen. (In 1962 te Moskou: + 2500 personen uit meer dan 100 landen).

Het was niet de eerste maal dat de WVR een congres in Helsinki heeft belegd; ook in 1955 werd de Finse hoofdstad als congresplaats gebruikt. Andere internationale frontorganisaties hebben Helsinki eveneens meerdere malen uitverkoren voor hun congressen.

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

GEHEIM

- 6 -

Dat is zeer begrijpelijk als men in aanmerking neemt, dat het houden van zulke congressen in een neutraal land een sterker propagandistische waarde heeft dan een congres in een communistisch land. Daarbij komt dat de Finse regering, gevoelig voor enige diplomatieke druk uit Moskou, altijd alle medewerking verleent i.v.m. visa e.d., terwijl tevens de status van de congressen vaak wordt verhoogd door het houden van officiële ontvangsten door de regering, alsmede door het uitspreken van openingswoorden door regeringsfunctionarissen. Ditmaal opende de Finse premier Virolainen het congres, terwijl president Kekkonen de openingszitting opluisterde met zijn aanwezigheid.

De hiervoren gemelde propagandatochten naar de "jonge staten" waren niet zonder uitwerking gebleven. Afrika, maar ook Azië en Zuid-Amerika, waren sterk vertegenwoordigd op het congres. Opmerkelijk was, dat de Amerikaanse vredesorganisaties, na het gastland Finland, de grootste delegatie hadden, terwijl toch verwacht kon worden dat dit keer meer dan ooit de "Amerikaanse imperialistische politiek" scherp zou worden aangevallen.

Van de zes dagen, die het congres duurde, was er één uitgetrokken voor de openingszitting en een massa-demonstratie in een stadion in Helsinki tegen de Amerikaanse politiek in Vietnam. Twee dagen, de tweede en de zesde, waren bestemd voor plenaire zittingen, terwijl de overige dagen werden gevuld met commissie-vergaderingen. De commissies (in totaal: 7) hielden zich bezig met de volgende onderwerpen:

1. Steun voor het Vietnamese volk in zijn strijd voor onafhankelijkheid, eenheid en vrede.
2. Bevrijding van onder koloniale overheersing levende volken, het tot stand brengen en handhaven van nationale souvereiniteit, de strijd tegen apartheid en rassenhaat, en de schending van de menselijke rechten.
3. Ontwapening.
4. Uitbanning van de sporen van de 2e Wereld Oorlog en de Europese veiligheid.
5. De economische souvereiniteit van de volken.
6. Economische en sociale gevolgen van de bewapeningswedloop, de omschakeling van oorlogsproductie in productie voor de vrede.
7. Scheppen van een voor de vrede gunstig klimaat, samenwerking van

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 7 -

vredesorganisaties en problemen betreffende de UNO.

2. Vredesruzie

Reeds tijdens de voorbereidingen was duidelijk geworden dat de Chinezen c.s. niets zouden nalaten om te trachten hun stempel op het congres te drukken en zoveel mogelijk medestanders te krijgen. Dat daarbij scherpe aanvallen op de Russische vreedzame coëxistentie-politiek zouden worden gedaan, lag voor de hand. Het Moskou-getreuwe secretariaat heeft overigens gedaan wat mogelijk was om een openlijk aan de dag treden van de conflictsituatie te voorkomen. Hiertoe was een congresreglement opgesteld, dat slechts discussie toestond tijdens de besloten commissie-vergaderingen. Tijdens de eerste plenaire zitting zouden tevoren goedgekeurde inleidingen worden gehouden, die als basis voor de werkzaamheden van de commissies moesten dienen. Tijdens de slotdag zouden de door het congrespresidium goedgekeurde verslagen van de commissies worden voorgelezen. Het is het secretariaat wel gelukt dit voorstel te doen overnemen door het internationale voorbereidingscomité, zij het onder protest van de daarin vertegenwoordigde Chinezen en hun aanhangers. Op het congres zelf liep het echter anders. De Chinezen en vooral hun woordvoerders, de Albanen, protesteerden fel tegen deze poging om, zoals zij het noemden, "het congres te muilkorven". Hoewel het voorstel er door de presidiumvoorzitter van die dag werd doorgedrukt zonder hoofdelijke stemming (nadat er een schorsing van de vergadering aan vooraf was gegaan, daar het tumult te groot was geworden), is het de Chinezen toch gelukt tenslotte een overwinning uit het vuur te slepen. Na een urenlange besloten vergadering van het congrespresidium, waarover nog niets bekend is geworden, werd namelijk bekend gemaakt dat op de avond van 12 juli een extra plenaire zitting zou worden gehouden, waar o.m. de Chinese delegatie-leider Chao I-min het woord zou voeren.

Hoe scherp het Russische en het Chinese kamp tegenover elkaar stonden in Helsinki moge o.m. blijken uit de volgende citaten uit de rede van Chao I-min, waarbij de Sowjet-Unie weliswaar niet uitdrukkelijk wordt genoemd, maar toch duidelijk voor iedereen wordt bedoeld:

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 8 -

1. "Sommige mensen zijn van mening dat uitbreiding van de oorlog (Vietnam) kan worden vermeden en dat de wereldvrede kan worden bewaard door het doen van concessies aan het imperialisme van de Verenigde Staten".
2. "Er zijn mensen die trachten de wereldvredebeweging een verkeerde kant op te sturen. Zij zijn geen werkelijke tegenstanders van het Amerikaanse imperialisme, noch steunen zij de onderdrukte volken in hun strijd voor onafhankelijkheid. Daarentegen zijn zij voorstander van een regeling van de wereldproblemen door middel van samenwerking tussen Rusland en de Verenigde Staten".
3. "Zij, die de vredesbeweging in de verkeerde richting sturen, hebben de mond vol van eenheid en gemeenschappelijke actie en zij wijzen erop dat wij onze aandacht niet moeten concentreren op hetgeen ons verdeelt, maar op hetgeen ons vereent, maar zij zijn het die zelf de basis voor eenheid hebben vernietigd en die een scheuring hebben veroorzaakt, die zij steeds groter maken".

De Russen hebben niettemin steeds getracht de schijn op te houden dat het hier een "vredes"congres betrof.

Zij hebben niet gereageerd op de vele Chinese aanvallen, ofschoon zij eenmaal het geduld verloren en de vergaderzaal verlieten. Hoewel zulks natuurlijk niet met zekerheid valt te zeggen, bestaat de indruk dat zij met deze kalme houding vooral bij de vertegenwoordigers van de jonge staten meer succes hebben geboekt, dan de afgevaardigden van communistisch China c.s. met vaak zeer onheuse scheldpartijen.

3. Commissie-vergaderingen

Professor J.D.Bernal die in zijn openingswoord voorspelde, dat dit congres volkomen beheerst zou worden door de kwestie Vietnam, heeft volledig gelijk gekregen. De talrijke redevoeringen, in de verschillende commissies gehouden, voerden alle - zij het langs verschillende wegen (via Congo, West-Duitsland, atoomvrije zônes ed.) - terug naar een veroordeling van het Westerse imperialisme en een oproep tot steun aan het heldhaftige Vietnamese volk. Een voorstel van de Amerikanen dr. Carlton Goodlett om een vredesmissie te zenden naar Moskou, Peking, Hanoi, Washington, Londen en de V.N., werd enthousiast ondersteund door de Russen, maar met minachting van de hand gewezen door de Chinezen, die zelfs zo ver gingen, dat zij een verklaring van de Russen eisten inzake hun steun voor dit voorstel.

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 9 -

In de 4e commissie, waar o.m. de Europese veiligheid werd behandeld, deed professor Albert Norden, lid van het Centraal Comité van de SED en lid van de WVR, een felle aanval op West-Duitsland, waarbij hij verband legde tussen Europa en Vietnam. "De belangrijkste opdracht (van de vredesbeweging) is gelegen in het mobiliseren van de volkeren tegen de Amerikaanse agressie in Vietnam", aldus deze spreker. "Toch", zo stelde hij, "bestaat er tussen deze agressie en de verscherping van de situatie in Europa een nauwe samenhang. Europa moet een tweede Vietnam worden naar Amerikaans recept".

Professor Norden deed o.m. de volgende voorstellen:

- a. Het ondersteunen van het bijeenroepen van een wereld-ontwapeningsconferentie, waaraan de vertegenwoordigers van alle staten deelnemen.
- b. Het bijeenroepen van een conferentie van de Europese vredesorganisaties voor "vrede en veiligheid in Europa" in 1966.
- c. Grote nationale acties tegen de Amerikaanse politiek in Vietnam, tegen het streven van de West-Duitse regering naar het bezit van kernwapens en voor samenwerking tussen de Europese volkeren naar aanleiding van de Wereldvredesdag (1 september 1965).

4. Resoluties

Op de slotdag van het congres werd een resolutie aangenomen over de kwestie Vietnam, met voorzover bekend, slechts de stemmen van 9 Amerikaanse delegatieleden tegen. Een "Algemene Verklaring" van het congrespresidium, welke de neerslag vormde van de commissie-arbeid werd aangenomen met enkele stemmen tegen van vertegenwoordigers van pacifistische groeperingen. De beide stukken leverden vrijwel geen nieuwe gezichtspunten op. Het kernpunt van de Vietnam-resolutie bevatte de volgende eisen:

- a. Het onmiddellijk stopzetten van de Amerikaanse agressie in Zuid-Vietnam.
- b. Het onmiddellijk terugtrekken van de Amerikaanse troepen en die van zijn bondgenoten uit Zuid-Vietnam.
- c. Het verwijderen van de Amerikaanse militaire bases uit Zuid-Vietnam.
- d. Het onmiddellijk stopzetten van de bombardementen en andere agressieve daden gericht tegen de Democratische Republiek Vietnam.

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 10 -

- e. Het erkennen van het Zuid-Vietnamese Bevrijdings Front als de enige wettelijke vertegenwoordiger van het Zuid-Vietnamese volk.

De algemene verklaring bevatte als hoofdzaak een aantal punten betreffende de kwestie Duitsland, welk probleem door de communisten uit een aantal Europese landen, waaronder Nederland, vaak nog ernstiger wordt geacht dan de kwestie Vietnam.

Als bijdrage in een mogelijke oplossing hiervan wordt het houden van een Europese conferentie op het niveau van regeringsleiders voorgesteld. Deze zou tot doel moeten hebben te komen tot een systeem van collectieve veiligheid in Europa en het instellen in Centraal-Europa van een atoomvrije zône.

De inhoud van beide documenten zal mogelijk minder problemen hebben opgeleverd dan de formulering ervan, die vrij scherp is uitgevallen. Het weekblad van de Sowjet-Russische vakbeweging "Neue Zeit" schrijft hierover: "De belangrijkste documenten - de Vietnam-resolutie en de Algemene Verklaring - werden bijna eenstemmig aangenomen. Het was volstrekt niet gemakkelijk en eenvoudig de besluiten van het congres zo te formuleren, dat alle deelnemers daarmee accoord gingen en hun eenheid werd veilig gesteld".

De houding van de Chinezen, niet alleen tijdens de voorbereiding en het verloop van dit vredescongres, maar over het algemeen in de kwestie Vietnam, heeft de Russen blijkbaar geleidelijk gedwongen tot een scherpere stellingname in deze kwestie teneinde in Z.O.Azië niet volledig elke grond te verliezen. Overigens zullen zij zonder twijfel reeds voor het congres hebben overwogen hoever zij in dit opzicht zouden kunnen gaan.

De formulering van de stukken wijst erop dat de Russen door de Chinezen, maar vooral ook door de delegaties van Noord- en Zuid Vietnam, die op het congres een ieders sympathie hadden en die daardoor hun eisen niet op tegenwerking zagen stuiten, sterk teruggedrongen zijn naar de grens, die zij zich gesteld hadden. Het risico dat de stukken slechts met geringe meerderheid zouden worden aangenomen of dat de Chinese gedelegeerden en hun bondgenoten het congres demonstratief zouden verlaten, hebben de Russen niet durven nemen.

GEHEIM
10

GEHEIMDit exemplaar bestaat uit 14⁵ blz.

- 11 -

Dit zou vermoedelijk ook de definitieve schouwing binnen de WVR tot gevolg hebben gehad.

III Reacties van de Nederlandse communisten op het Wereldvredecongres

Het is nog niet mogelijk de ervaringen van de delegatie van de NVR hier in extenso weer te geven, daar zij over hun bevindingen nog geen verslag hebben uitgebracht. Uit de verslagen, die het communistische dagblad "De Waarheid" aan het vredescongres heeft gewijd, valt echter af te leiden, dat gepoogd is zoveel mogelijk afstand te nemen van de op het congres opgetreden conflictsituaties. Bij de vermelding van het bestaan van meningsverschillen werd medegedeeld dat het bericht uit Westerse bron kwam, of de conflicten werden voorgesteld als normale verschillen van mening, zoals die zich logischerwijze in een "democratische" beweging kunnen voordoen. Duidelijk is getracht geen standpunt in te nemen, noch ten voordele van de Russen, noch ten gunste van de Chinezen. In het slotverslag wordt het congres zeer geslaagd genoemd.

IV Structurele veranderingen in de WVR

Zoals gebruikelijk had de WVR-leiding besloten ook tijdens dit congres een aparte zitting te wijden aan een aantal organisatorische zaken. Hoewel deze zitting buiten het congresprogramma stond, werden wel alle congresdeelnemerstoegelaten; echter hadden alleen de vertegenwoordigers van de communistische nationale vredescomité's, aangesloten bij de WVR, stemrecht. Tijdens deze zitting is een nieuwe Raad gekozen, welke voorlopig bestaat uit ± 500 leden, in tegenstelling tot de oude, die er ± 650 telde. De verandering in de Raad was overigens niet alleen van numerieke aard. De vredescomité's, die er tot deze verkiezing in waren vertegenwoordigd, moesten namelijk alle hun afvaardiging inkrimpen teneinde ook de vredesorganisaties uit een aantal landen van Afrika, Azië en Zuid-Amerika, die nog niet waren vertegenwoordigd, de gelegenheid te geven met een afvaardiging tot de Raad toe te treden.

Professor J.D. Bernal is tijdens deze aparte WVR-zitting officieel afgetreden als voorzitter.

GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 12 -

Hij had reeds lang te kampen met een zwakke gezondheid en door de steeds toenemende spanning binnen de WVR was hij niet meer opgewassen tegen de taak, die zijn functie meebracht. Een voor alle partijen aanvaardbare opvolger is nog niet gevonden en daarom zal voor de komende zes maanden de leiding worden waargenomen door een zevental presidiumleden, die gezamenlijk de verantwoording zullen dragen.

In de komende zes maanden zullen binnen de WVR nog meer belangrijke problemen moeten worden opgelost. Zoals uit de voorbereidingen en het verloop van het vredescongres weer is gebleken, wordt de spanning tussen het Russische en het Chinese kamp binnen de WVR steeds groter en een scheuring lijkt welhaast onvermijdelijk. Het nut van de communistische vredesbeweging, als soepel en volgzaam instrument ten dienste van de buitenlandse politiek van Moskou is sterk verminderd. Besluiten door de WVR genomen, zijn nog slechts moeizame compromis-oplossingen, die vaak na eindeloos beraad tot stand komen. Deze situatie heeft uiteenlopende gevolgen. De aantasting van de Sowjet-Russische hegemonie binnen de WVR stelt b.v. de Nederlandse Vredesraad in staat - daartoe nog gestimuleerd door de CPN - zijn stem te verheffen en te streven naar grotere onafhankelijkheid. Deze gedachte leeft ongetwijfeld ook bij andere vredescomité's, maar dan meer of minder vermengd met het verlangen de doeltreffendheid van de Wereldvredesraad te verhogen. Geluiden van deze aard werden voor het eerst waargenomen tijdens de bijeenkomst te Oost-Berlijn (28-2 tot 3-3-1965), waar de WVR-leiding voor de tweede keer in het bestaan van de organisatie, overleg pleegde met vertegenwoordigers van de nationale vredescomité's. Het streven naar reorganisatie van de WVR was kennelijk zo sterk, dat het presidium van de WVR een sub-comité heeft ingesteld ter bestudering van structuurveranderingen en reorganisatie van de wereldvredesraad. De voorstellen, die door verschillende nationale vredescomité's (o.a. uit Engeland, Hongarije, Nieuw Zeeland en Nederland,) bij het sub-comité werden ingediend, komen kort samengevat op het volgende neer:

- a. De WVR moet worden gedecentraliseerd; de problemen in de wereld zijn te gevarieerd om nog vanuit een punt tot actie te kunnen overgaan. Een regionale opzet en een grotere onafhankelijkheid van de nationale comité's zal hier de oplossing moeten brengen.

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

GEHEIM

- 13 -

- b. De WVR moet meer gaan werken als coördinatie-centrum, ook voor de niet-communistische vredesorganisaties. Het presidium van de WVR moet een comité benoemen dat het contact onderhoudt met deze andere vredesorganisaties.
- c. Zowel de Raad, als het presidium en het secretariaat zullen een duidelijker afspiegeling moeten gaan vormen van de bij de WVR aangesloten organisaties. Het moet niet langer zo zijn dat één land, b.v. door overheersing in het secretariaat, zijn stempel op de hele organisatie kan drukken.
- d. Het presidium en het secretariaat zullen weer een officieel hoofdkwartier moeten zoeken, zodat het Internationaal Vredes Instituut, thans het verkapte secretariaat, zich kan toeleggen op research voor de vrede.

Het subcomité, dat tot nu toe slechts driemaal bijeen is geweest, heeft in de zin van genoemde voorstellen reeds enkele aanbevelingen aan het presidium gedaan, waardoor een Raad in nieuwe vorm tot stand is gekomen. Er bestaat echter allerminst eensgezindheid over eventueel verder door te voeren veranderingen. Daarom is besloten, dat over zes maanden de nieuw gevormde Raad bijeen zal komen om te beslissen over de dan definitieve aanbevelingen van het sub-comité.

De belangrijkste tegenwerking tegen de reorganisatieplannen komt van de kant van Moskou. Dit is duidelijk gebleken uit verschillende aan de vredesbeweging gewijde artikelen, die in de maand juli in het reeds eerder genoemde blad "Neue Zeit" zijn verschenen. Moskou wil het massale, "wereld-omvattende" karakter van de vredesbeweging handhaven met de daarbij aansluitende centrale leiding. Hiervoor zijn twee redenen aan te voeren. Ten eerste wil Moskou de greep op de nationale vredescomités bewaren. Een regionaal systeem en decentralisatie zou de positie van Moskou in de vredesbeweging sterk verzwakken. Moskou's houding in deze is te vergelijken met zijn in het verleden meermalen gebleken tegenzin tegen regionale conferenties van communistische partijen, voorzover die een uitvloeisel lijken te zijn van "polycentristische" ideeën. Ook verschillende communistische partijen hebben zich immers van het Sino-Sowjet-conflict bediend om tot grotere zelfstandigheid te komen.

Een tweede bezwaar van Russische zijde tegen decentralisatie - overigens verwant aan het eerste - komt voort uit de bezorgdheid dat China, nog meer dan nu reeds het geval is, het Aziatisch en zo mogelijk het Afro-Aziatisch gebied m.b.t. de vredesbeweging zal gaan overheersen.

¹³
GEHEIM

GEHEIM

Dit exemplaar bestaat uit 14 blz.

- 14 -

V Conclusie

Het Wereldvredecongres, dat de wereld had moeten tonen hoezeer de eenheid in de internationale vredesbeweging groeiende is, heeft zeker niet aan de verwachtingen beantwoord. De tegenstellingen tussen de Russen en Chinezen binnen de WVR zijn duidelijker dan ooit en voor een ieder waarneembaar aan de dag getreden. Wanneer de communistische vredesbeweging tot nieuw leven wil komen en tot samenwerking met pacifistische vredesorganisaties, dan zijn drastische veranderingen in de structuur en de doelstellingen van de WVR noodzakelijk. Mochten deze veranderingen inderdaad worden doorgevoerd, dan blijft de vraag of Rusland, dat door de jaren heen de voornaamste financiële bron van de WVR is geweest, nog langer in zulke mate steun zal geven aan een organisatie, die niet meer volledig voldoet aan de wensen van Moskou. Het vredecongres is financieel een grote strop geworden en de WVR-leiding hoopt dat Moskou het grote tekort weer zal bijpassen. Of dat dit keer zonder voorwaarden zal gaan, valt te betwijfelen.

Voor de Nederlandse Vredesraad zijn de huidige ontwikkelingen gunstig. Deze organisatie wil in navolging van de CPN een autonome organisatie worden en de naam verliezen, dat zijn daden door de politiek van Moskou worden bepaald.

3 september 1965

GEHEIM